

BOŻENA BUTRYM-MALCZEWSKA, RENATA WACHOWICZ

Przypadek występowania *Salmonella takoradi* u kacząt na terenie woj. katowickiego

Zakład Higieny Weterynaryjnej w Katowicach
Kierownik: dr habil. A. FUROWICZ

Piśmiennictwo ostatnich lat podaje szereg przypadków występowania nowych typów pałeczek *Salmonella*. Stosunkowo niewiele publikacji w Polsce zostało poświęconych występowaniu i właściwościom pałeczek *Salmonella* u ptaków (4, 5, 7, 8, 10, 11).

Po raz pierwszy serotyp *Salmonella takoradi* został wyizolowany w 1948 r. przez Rewell, Tayler, Douglas (7, 9). Według Drägera (2) *Salmonella takoradi* była izolowana od gęsi, natomiast nie stwierdzono jej dotychczas u kaczek, kur, perliczek, indyków i gołębi. Na terenie województwa katowickiego w latach 1946—1970 notowano u ptaków występowanie następujących salmonel:

S. typhimurium — 1706, *S. enteritidis* — 81, *S. gallinarum-pullorum* — 1930, *S. anatum* — 12, *S. mission v. isangi* — 66 szczepów (1, 4, 5).

W 1971 r. wyizolowano w Zakładzie Higieny Weterynaryjnej w Katowicach po raz pierwszy z narządów wewnętrznych padłych kacząt oraz z prób kału pałeczkę *Salmonella takoradi*. Celem ustalenia przyczyn choroby, do badania dostarczono padłe kaczęta z fermy prywatnej. Z przeprowadzonego wywiadu klinicznego wynikało, że na fermie wystąpiły nagle i masowe upadki kacząt. Sekcyjnie i bakteriologicznie przebadano cztery kaczęta 3-dniowe.

Badaniem anatomo-patologicznym nie stwierdzono żadnych makroskopowo uchwytanych zmian. W bezpośrednich posiewach bakteriologicznych wymienionych kacząt, z wycinków narządów wewnętrznych na podłożach stałych agar Endo i agar z zielenią brylantową według Kristensena uzyskano w 2-ch przypadkach czystą hodowlę pałeczek Gram-ujemnych, laktozo-ujemnych. W badaniach biochemicznych szczep ten zachowywał się typowo dla pałeczek z rodzaju *Salmonella*. Szczegółowe badania serologiczne wykazało antygen somatyczny z grupy C₂ oraz antygeny rzęskowe w fazie pierwszej „i” a w fazie drugiej „1,5”.

Tab. 1. Właściwości biochemiczne wyizolowanego szczepu *Salmonella takoradi*

Glikoza	Laktoza	Eulcytol	Indol	H ₂ S	Mocznik	Fenylalanina	Lizyna	Malonian sodu	Ruch
+	—	+	—	+	—	—	+	—	+

Na podstawie tablicy Kauffmann-White określono wyizolowany szczep jako typ *Salmonella takoradi*. Szczep ten przesłano do Krajowego Ośrodka *Salmonella* w Gdańsku, skąd otrzymano potwierdzenie określenia. Dodatkowo wykonano *in vitro* badanie wrażliwości omawianego serotypu na antybiotyki i sulfatiazol.

Badany szczep okazał się wrażliwy jedynie na chloramfenikol, był natomiast oporny na streptomycynę, oxytetracynę, neomycynę i sulfatiazol. Celem ustalenia nosicielstwa zarazka przeprowadzono dwukrotne badanie bakteriologiczne 540 prób kału kaczek, pochodzących z fermy zakażonej i stwierdzono w 4-ch przypadkach *Salmonella takoradi*.

Piśmiennictwo

1. Butrym-Malczevska B., Wachowicz R., Furwicz A.: Medycyna Wet. 26, 465, 1970.
2. Dräger: Salmonellosen ihre Entstehung und Verhütung, Akademie-Verlag, Berlin, 1971.
3. Flis I., Zalewski S.: Medycyna Wet. 20, 468, 1964.
4. Furwicz A., Butrym B., Madejski J., Steffen J., Wachowicz R.: Przeg. epid. 23, 213, 1969.
5. Furwicz A., Butrym-Malczevska B., Wachowicz R.: Medycyna Wet. 25, 407, 1969.
6. Kauffmann F.: The Bacteriology of Enterobacteriaceae, Munksgaard, Copenhagen, 1966.
7. Kozłowski St., Kozłowska I.: Medycyna Wet. 25, 410, 1969.
8. Lis H.: Medycyna Wet. 26, 663, 1970.
9. Rewell, Tayler, Douglas: Monthl. Bull. Min. Health, London, 7, 266, 1948.
10. Szużewska M.: Medycyna Wet. 21, 414, 1965.
11. Szużewska M.: Medycyna Wet. 23, 352, 1967.

Adres autora: lek. wet. Bożena Butrym-Malczevska, Katowice, ul. Brynowska 27.

RAY J. A., MALLMANN V. H., MALLMANN W. L., MORRILL C. C.: Zmiany anatomo-patologiczne, wyniki badań bakteriologicznych i nadwrażliwości u świń po zakażeniu *Mycobacterium bovis*, *Mycobacterium avium* lub prątkami z grupy III. (Pathologic and bacteriologic features and hypersensitivity of pigs given *Mycobacterium bovis*, *Mycobacterium avium* or group III *Mycobacteria*). Am. J. vet. Res. 33, 1333—1345, 1972 (7).

39 prosiąt w wieku 1—11 tygodni zakażono doustnie lub śródskórnio *M. bovis*, *M. avium* lub mykobakteriami z grupy III (izolowanymi ze zmian chorobowych od świń). Dawka zakaźna wynosiła 2 mg wilgotnej masy prątków. Zakażone prosięta trzymane w oddzielnych pomieszczeniach i obserwowano czas wystąpienia klinicznych objawów, jak również pojawienie się uczulenia na tuberkulinę ssaków i ptaków. Zmiany gruźlicze oraz prątki kwasooporne stwierdzono w tkankach wszystkich prosiąt zakażonych doustnie lub podskórnio prątkami z grupy III. Do zakażeń kontaktowych dochodziło za pośrednictwem prosiąt zakażonych doustnie prątkami z grupy III (izolowanymi od świń), zakażonych doustnie lub śródskórnio *M. avium* oraz od prosiąt zakażonych doustnie *M. bovis*. Badaniem sekcyjnym nie można było odróżnić zmian wywołanych przez zakażenie *M. avium*, *M. bovis* i prątkami grupy III. Najwyższą zjadliwość dla prosiąt wykazywał *M. bovis*, najniższą *M. avium*. U prosiąt zakażonych *M. bovis* tuberkulinizacja przy pomocy tuberkuliny ssaków wypadła silniej niż przy zastosowaniu tuberkuliny ptaków. U sztuk zakażonych prątkami z grupy III silniejsze reakcje uzyskano z tuberkuliną ptaków niżeli z tuberkuliną ssaków.

z.